

РЕЦЕНЗІЯ

Хожило Ірини Іванівни, доктора наук з державного управління, професора
на дисертацію Бардаха Олександра Юхимовича
на тему «Взаємодія органів місцевого самоврядування та бізнесу
в умовах цифрового суспільства» подану на здобуття ступеня доктор філософії за
спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Актуальність обраної здобувачем теми дослідження обумовлена активним впровадженням цифрових технологій в усі сфери соціальної комунікації, широким використанням систем цифрового врядування в організацію взаємодії влади та бізнесу. Цифрова трансформація публічного управління відбувається з урахуванням ефективного становлення цифрової економіки та цифрових бізнес-платформ.

Успіх реформи децентралізації влади створив нові фінансові та ресурсні можливості для органів місцевого самоврядування щодо реалізації цифрових програм та проектів, таких як Smart City та інших новітніх форм процесу цифровізації громад важливу роль у якому відіграє взаємодія місцевої влади та підприємницьких структур. Одночасно це поставило перед органами місцевого самоврядування актуальні завдання визначення новітніх шляхів та механізмів цифрового врядування.

Важливим заданням вбачається необхідність поєднання зусиль органів влади та бізнесу у формуванні та реалізації стратегій цифрового розвитку громад, особливо, з урахуванням того, що в умовах війни, це має вирішальне значення для перспектив розвитку кожної громади і країни в цілому. Втім ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії та механізми впровадження цифрового врядування в громадах та удосконалення взаємодії бізнесу та органів місцевого самоврядування.

Актуальність теми, в умовах війни, обумовлена необхідністю прискореної цифрової трансформації публічного управління в громадах та забезпечення сталої цифрової комунікації органів місцевого самоврядування з бізнесом та жителями громад задля поєднання зусиль органів публічної влади із інституціями громадянського суспільства у процесі ревіталізації громад. Насьогодні важливим завданням є спрямування дій органів місцевого самоврядування на впровадження цифрових комунікацій, формування стратегій цифрового розвитку громад з урахуванням загальнонаціональних програм та проектів цифровізації.

Окремим аспектом цього процесу є вивчення та адаптація світового досвіду взаємодії влади та бізнесу, який в умовах військової агресії, створює підґрунтя перспектив розвитку країни і громад у повоєнний період. Проте на сучасному етапі ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії оцінки рівня взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства цифрового.

Дисертаційне дослідження виконувалось згідно планів науково-дослідних робіт: «Підвищення інтегральної компетентності в діяльності депутатів рад: зміст, засоби» № 0120U102593, «Цифрова трансформація публічного управління» № 0122U002236, «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» № 0122U002375.

Зважаючи на сукупність наведених вище аргументів, можна визнати, що тема дисертаційної роботи О. Бардаха є актуальною, своєчасною та відповідає вимогам сучасної проблематики у сфері публічного управління та адміністрування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня вірогідність забезпечені: професійним вирішенням низки наукових завдань, що

сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті (кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його); використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури налічує 228 найменування); відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»; достатньою кількістю апробацій отриманих результатів на науково-практичних конференціях.

Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями дає змогу визнати, що визначену мету дослідження досягнуто у повному обсязі. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто й характеризуються науковою новизною.

Основні результати, що характеризують елементи наукової новизни, полягають у тому, що:

уперше: розроблено комплекс концептуальних положень щодо публічного управління у сфері взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства та становлення цифрового врядування в органах місцевого самоврядування;

удосконалено: понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема, теоретичні підходи до визначення ролі та місця соціального партнерства, GR та форсайту в системі публічного управління взаємодією органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрової трансформації суспільства; концептуальні підходи до формування структури та основних елементів системи цифрового врядування в системі муніципального управління на основі цифрових платформ взаємодії влади та бізнесу;

дістало подальшого розвитку: систематизація основних світових трендів та теоретичних положень про цикли соціально-економічного розвитку, взаємозв'язок

політичних та економічних циклів та їх вплив на створення сприятливих умов взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства для соціально-економічного зростання в громадах; наукові положення щодо особливостей цифрового розвитку громад в Україні в умовах цифрової трансформації механізмів публічного управління та удосконалення механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнес-структурами, визначення потенціалу партнерства влади та бізнесу як основи формування громадянського суспільства та забезпечення подальшого розвитку громад; рекомендації для органів місцевого самоврядування та бізнесу, міжнародних організацій і дослідницьких центрів щодо розробки спільних програм і проектів цифрового розвитку громад в Україні з урахуванням потреб ревіталізації громад у повоєнний період в рамках публічно-приватного партнерства.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковані в 11 наукових працях, із них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 підрозділ у колективній монографії, 5 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Значний внесок за обсягом у публікаціях у співавторстві належить аспіранту і визначено у переліку публікацій, який подано у дисертації.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії й надають авторові право публічного захисту дисертації. Детальний аналіз представленого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій і основних положень дисертації.

Практичне значення роботи. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Висновки відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та випливають із її основних положень. Основні концептуальні та практичні положення доведені до рівня практичних рекомендацій і можуть бути використані в

процесі розроблення та реалізації заходів щодо розвитку цифрових компетентностей публічних службовців та їх використання у програмах цифрового розвитку громад та територій.

Висновки та рекомендації наукового дослідження використані у діяльності: Департаменту цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування Дніпропетровської обласної державної адміністрації при реалізації регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки"; Дніпропетровської обласної ради при розробці регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки" рішення Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 №216-13VIII; Новомосковської міської ради Дніпропетровської області у використанні цифрових технологій в роботі виконавчих органів міської ради; Зеленодольської міської ради Криворізького району Дніпропетровської області в роботі виконавчих органів міської ради; Асоціації міст України під час реалізації міжнародних та місцевих проектів у сфері цифрового розвитку громад.

Дисертаційна робота О. Бардаха є самостійним і структурно завершеним науковим дослідженням, що характеризується єдністю змісту, має постульовану автором наукову та практичну цінність. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці практико-орієнтованих рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового забезпечення цифрового розвитку громад та взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства.

Дотримання академічної доброчесності.

Аналіз дисертації та наукових публікацій О. Бардаха дають підстави відзначити, що робота є самостійно виконаною науковою працею. Наукові положення, висновки, рекомендації, що виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Текст є оригінальним, цитати оформлені коректно, наведено посилання на джерела інформації.

У зв'язку з цим та на підставі перевірки роботи на академічний плагіат можна зробити висновок про відсутність порушення здобувачем академічної доброчесності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертація складається з анотації державною та англійською мовами, зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок, з них 206 – основний текст, 4 таблиці, 7 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел становить 228 найменувань, з них 125 іноземною мовою.

Можна відзначити, що структура дисертації має логічну побудову і сприяє розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого роду наукових робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції окремих досліджуваних проблем, варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. Автор дослідження приділив увагу розгляду циклів соціально-економічного розвитку суспільства та їх зв'язок із циклами у політичній історії та у функціонуванні системи державного управління (п.1.3.). У роботі показана складна взаємозалежність циклів різної довготи (короткострокові, середньострокові, довгострокові) у рамках "довгої хвилі" які призводять до збільшення або зменшення гостроти соціальної напруженості. На нашу думку, це дуже плідний шлях для подальшого розвитку соціального прогнозування у системі публічного управління.

Між тим автор дисертації зупиняється на етапі констатації такої взаємозалежності циклів і це, безсумнівно, потребує подальшого, більш повного розкриття.

2. Автором справедливо відмічається значимість соціального партнерства для забезпечення подальшого демократичного розвитку українського суспільства (п. 2.4.). Проте для покращення викладення ходу дослідження було б доцільно сконцентрувати аналіз партнерських відносин не тільки у площині взаємодії влади та бізнесу, а й більш широко - як основний елемент соціогуманітарного розвитку суспільства. Потребує більшої уваги тема соціальної справедливості, як запоруки демократичного вектору суспільних перетворень в Україні.

3. У розділі 3, на наш погляд, потребують більш детального розкриття питання аналізу сучасного стану та визначення тенденцій розвитку української моделі державного управління взаємодією влади та бізнесу на загальнонаціональному та регіональному рівнях. Особливо це стосується місцевого самоврядування. У зв'язку із децентралізаційною реформою, саме на цьому рівні публічної влади відбуваються найбільш складні і глибокі зміни у сфері взаємодії влади з бізнесом. Тож у дослідженні було б справедливо приділити цій темі значно більше уваги.

4. Спираючись на теорію політичних та соціально-економічних циклів розвитку суспільства, автор характеризує соціально-політичні процеси останніх десятиліть в Україні як реалізацію непродуктивного циклу розвитку соціальних систем - циклу еволюційних катастроф. В умовах військової агресії з боку РФ та викликаній нею суспільною кризою в Україні, напевно така точка зору заслуговує уваги, але є дискусійною і потребує відповідної аргументації та наукового обґрунтування.

Втім висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

Загальний висновок.

З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаю, що дисертаційна робота Бардаха Олександра Юхимовича на тему «Взаємодія органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому теоретично обґрунтовано механізми взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства та надано відповідні практичні рекомендації, що має суттєве значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота О. Ю. Бардаха відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України 12.07.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (пункти 5, 6, 8) а її автор – Бардах Олександр Юхимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

Доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Ірина ХОЖИЛО